

Milli şairi sürgüne giden ülke...

Akif Emre, 26 Aralık 2006, Yenişafak

<http://www.akifemre.com/milli-sairi-surgune-giden-ulke/>

Çoğu kez, resmi söylemde üstü kapalı geçirtilen Mehmet Akif ile Ankara arasındaki bu tuhaf ilişki/sizlik; aslında kriz gelinceye kadar ertelenen, gizlenen derin fay hattının varlığına tekabül ettiği hatırlanmak istenmemiştir.

Bundan tam 70 yıl önce Beyazıt Camii'ne getirilen Mehmet Akif'in naaşı karşısında takınılan iki farklı tutum Türkiye'yi yönetenlerle yönetilenler arasındaki yazılı olmayan ama derinden derine varlığını hissettiren fay hattını açığa çıkardı. Bu cenazenin karşısında saf tutup, mezar taşını aralarında topladıkları parayla yaptıran o zamanki üniversiteli gençlerin sahiplenişi ile cenazeye bigâne kalan resmi Türkiye arasındaki tutum farkı temelde kriz anlarında tetiklenen bir sosyal- kültürel fay hattını aşikâr ediyordu.

27 Aralık 1936 yılında vefat eden Mehmet Akif'in 28 Aralık'ta Beyazıt Camii'nde kılınan cenaze namazında resmi Türkiye'nin temsilcilerini görmeye çalışmak boşunaydı. Zira Mehmet Akif sağlığında kendi sürgününü gerçekleştirerek, İstiklal Marşı'nı yazdığı ülkesinden tam 10 yıl uzakta kalarak Ankara ile arasında kapatılması zor bir mesafe koymuştu. Akif'in gönüllü sürgünüyle resmi Türkiye arasındaki mesafeyi kapatmak için cenazesi vesile edilerek çaba gösterilmemiş olması İstiklal Marşı şairiyle cumhuriyetin seçkin yöneticileri arasında bir uzlaşmanın gerçekleşmediğinin işareti sayılmalı. O gün bu gündür Akif'in temsil ettiği Anadolu ruhu ile batıcı elit kesim arasındaki mesafe kapanmak bir yana zaman zaman çatlak oluşturacak bir şekilde kriz üretmeyi sürdürüyor.

Çoğu kez, resmi söylemde üstü kapalı geçirtilen Mehmet Akif ile Ankara arasındaki bu tuhaf ilişki/sizlik; aslında kriz gelinceye kadar ertelenen, gizlenen derin fay hattının varlığına tekabül ettiği hatırlanmak istenmemiştir.

Yazdığı İstiklal Marşı, resmi Türkiye'nin sahiplendiği, üstünde tartışma bile kabul etmediği her anlamda bir devlet oluşun sembolü sayıldığı halde şair, hatta milli şair olarak Mehmet Akif'in varlığı hissedilmez. Mehmet Akif Milli Mücadele döneminde Meclis'te ayakta alkışlanarak kabul edilen İstiklal Marşı'ndan sonra adeta Türkiye'nin ufkundan kaybolmuş, gündemden uzaklaştırılmıştır. Şair ve insan olarak Mehmet Akif adeta milli bir kişilik olarak kabullenilmek istenmemiştir.

Görünüşte cebri bir sınır dışı ediş yoktur. Ancak yeni dönemin siyasi havasının kendisi için gittikçe ağırlaştığını hissedecektir. Susturulan her türden muhalefetten Mehmet Akif de nasibini alacaktır. Mehmet Akif 1908'den beri çıkardığı Sebilürreşad mecmuasının Bakanlar Kurulu kararıyla (Mart 1925) kapatılmasını Ankara'ya hakim havanın beklentileriyle uyuşmaya-

cağının açık işareti sayar. Bu, “enginlere sığmam taşarım” diyen fikir öfkesi sahibi şairin sıla hasretiyle dolu yılların başlamasına yetecektir.

Sonuçta istiklalini kazanan bir ülkenin istiklal şairinin ‘sürgün’ü tercih ettiği bir tablo ile karşı karşıyayız. 1925’te terk ettiği yurduna vefatından az önce Haziran 1936’da hastalığının ağırlaşması sonucu vatan hasreti ile dönecektir; yani tam 10 yıllık bir ayrılık. İman ve hürriyet aşkıyla dolu Mehmet Akif gibi bir şahsiyet için vatan hasretinin anlamını ancak mısralarındaki ruhu kavrayanlar anlayabilir.

Dönemin siyasi çalkantılarının tartışmalarını bir kenara bırakırsak önümüzde şöyle bir görüntü var. Milli şairinin sürgüne gittiği bir ülke/yiz. Yazdığı İstiklal Marşı her gün memleketinin ufkunu doldururken kendisinin ülkesini uzaklardan seyrettiği bir ilişki biçimi...

Mehmet Akif, resmî Türkiye’nin paradoksudur...

Resmi Türkiye hâlâ Mehmet Akif’le tam olarak barışmış sayılmaz. Onun gönüllü sürgünlüğü bir bakıma sürüyor.

Mehmet Akif’le barışmayan bir Türkiye’nin sosyal ve kültürel fay hattındaki çatlağı kapatması mümkün değildir; bu fay hattının her toplumsal ve siyasal krizde büyük sarsıntı olarak gündeme oturmasının nedeni Mehmet Akif’in temsil ettiği ruhla yönetici seçkinlerin barışık olmamasıdır. Türkiye, batıcı seçkinlerin tarihten, kültürden ve medeniyet şartlarından kopuk tutumu sürdükçe milli şairinin sürgüne gitmesinin çelişkisi altında sarsılmaktadır. Bu çelişkiyi gidermek aslında Türkiye’nin medeniyet krizini çözmek demektir.

Türkiye, verdiği kurtuluş mücadelesi ile sömürge altındaki ulusların özgürlük mücadelesine örnek olmak gibi bir iddiayı dillendirmekten çok hoşlanır. Oysa aynı Türkiye’nin kültürel alanda kendi kendini sömürge haline getirmek gibi benzeri zor bulunur bir örneklik teşkil ettiği gerçeği ise görmezlikten gelinir. Kendi kendini kültürel kolonyalizme tâbi tutan bir ülkenin milli şairiyle barışmadan, bu anlamda özgürleşmesi mümkün değil.

Tıpkı resmi söylem düzeyinde de olsa Osmanlı ile barışmayı ancak 700. yılında hatırlayan bir ülkenin kültürel kolonyalizmden kurtulmanın ilk adım olarak sembolik düzeyde de olsa atması gereken adımlar var.

Milli şairini sürgüne giden ülke izlenimini silebilmek bu ülkenin yarınlarla ilişkin iddiasını sürdürmesi demektir. Mehmet Akif’le barışmak bu ülkenin tarihi, kültürü, medeniyeti ile barışması demektir. Resmi Türkiye ile asli Türkiye arasındaki fay hattının ortadan kaldırılması demektir.

Bu yazı Yeni Şafak’ta 26 Aralık 2006’da yayımlanmıştır.